

Gemeenteraad Vught
T.a.v. de griffie

Servia van de Laak
Esscheweg 80
5271 NA Sint-Michielsgestel

Plaats en datum: Sint-Michielsgestel/Vught, 31 mei 2021
Onderwerp: Inspraakbijdrage RES NOB 1.0

Beste gemeenteraad van Vught,

Op 17 juni a.s. neemt u als gemeenteraad van Vught een besluit over het RES bod van Vught voor de RES NOB 1.0.

Ik ben Servia van de Laak, geboren en getogen in Vught en sinds 15 jaar inwoner van het mooie groene buitengebied tussen Vught, Esch en Sint-Michielsgestel. Ik wil u met deze inspraakbijdrage vragen om:

- 1) Het landschap en de natuur te beschermen tegen verrommeling door wind- en zonneparken.
- 2) De Landschappelijke kaders die als handreiking in de RES NOB 1.0 stukken zijn opgenomen niet vrijblijvend maar als beleidsbepalende kaders vast te stellen.
- 3) Geen medewerking te verlenen om windturbines te plaatsen in dichtbevolkte gebieden zoals Vught e.o. tot 2030, in afwachting van de onderzoeken van het nieuwe expertisecentrum i.o. Gezondheidsrisico's Windturbines van het RIVM.
- 4) De groene gordel rondom Vught te koesteren voor toerisme en recreatie. Vught is al getekend genoeg door de A2, N65 en de vele spoorwegen. Een gezonde groene leefomgeving is cruciaal voor de leefbaarheid en welzijn van de inwoners van Vught e.o..
- 5) Een beleid in te zetten tot 2030 dat gericht is op besparen, opwekking grootschalige zon op dak en klimaatadaptatie én op weg naar 2050 de ruimte te bieden voor nieuwe technologieën en import groene energie.

Constaterende dat:

- De RES 1.0 een aantal handreikingen voorstelt en toegevoegd heeft als bijlagen: 5, 5a, 5b en 6.;
- de gemeente Vught geen apart beleid heeft betreffende deze beleidsgebieden;
- Brabants Landschap, Natuurmonumenten en Brabantse Milieufederatie tezamen alle gemeenteraden verzoeken om de vrijblijvendheid van de handreikingen om te zetten in concreet beleid;
- deze instanties in en door 'groene' gemeentes zeer gewaardeerd worden voor hun inbreng, kennis en inzet voor onze (niet mondige) natuur en ecologie.

Verzoek ik u bovenstaand vermelde handreikingen integraal op te nemen in het beleid van gemeente Vught betreffende de energie transitie.

Achtergronden en motivering:

In de strijd om ruimte wordt het landschap en de natuur het slachtoffer.

We moeten van de fossiele brandstoffen af om CO₂ te reduceren en zo het klimaat te beschermen. Dit is absoluut waar. Energieopwekking met zon- en wind op land zoals de RES voorstelt vergt echter 100 tot 200 keer meer ruimte dan energieopwekking die gecentraliseerd is. Experts, Rijksadviseurs ruimte, hoogleraren energietransitie, klimaatvoorvechters zoals Urgenda en wetenschappers zoals oud minister Plasterk waarschuwen voor de desastreuze gevolgen voor het landschap en de natuur indien de plannen van de RES worden uitgevoerd. Een groep vooraanstaande denkers roept in het rapport "Klein land, grote keuzes" op om het landschap niet op te offeren voor energieopwekking. Het is simpelweg geen realistisch en haalbare oplossing door het ruimtegebrek in Nederland. Zij komen met betere alternatieven. Neem hier alstublieft kennis van. Bron: rapport "Klein land, grote keuzes" 2020, Denkwerk. (<https://denkwerk.online/rapporten/klein-land-grote-keuzes-januari-2020>).

Vught heeft nooit op een kaart gestaan als potentieel zoekgebied voor windturbines.

De RES is als regionaal programma feitelijk mislukt. Dat geldt zeker voor de RES NOB omdat het een verzoek van het Rijk voor zoekgebieden op regionale niveau betrof (concentratie van windparken), maar waarbij in de regio NOB de opgaaf in 16 stukjes is opgeknipt. Desastreus voor het landschap en nooit de vraag of bedoeling van het Rijk. Integendeel. Het is tegen de randvoorwaarden van het Rijk. De Rijksadviseurs roepen op om verrommeling van het landschap door windturbines als hagelslag over het land uit te strooien, te stoppen. Verleen geen medewerking aan een vraag die nooit aan Vught is gesteld.

Het College van Rijksadviseurs spreekt van een 'doemscenario dat zich voltrekt'. Ons landschap gaat in de uitverkoop.

Zoals bij landschapsarchitect en Rijksadviseur Berno Strootman, voormalig lid van het College van Rijksadviseurs - een invloedrijk orgaan dat de regering adviseert over de ruimtelijke kwaliteit van ons land. Met lede ogen ziet hij aan hoe industriële installaties, zoals hij windturbines en zonne-energiecentrales noemt, lukraak als hagelslag over het land worden uitgestrooid. Strootman: „En het zijn geen kleintjes, hè: 200 tot 250 meter is heel normaal. Het Provinciehuis is honderd meter hoog. Met windmolens tweemaal die hoogte raken de verhoudingen volledig zoek.”

De voormalig Rijksadviseur spreekt van een 'doemscenario dat zich voltrekt'. Hij ziet dat iedere regio op zijn eigen postzegel plannen maakt om energieneutraal te worden, met als gevolg een lappendeken over het land aan windmolens en zonneparken. „Ik vrees dat er over een paar jaar geen plek meer is waar je om je heen kijkt en géén windmolens boven alles ziet uittorenen. We zijn voor decennia en de volgende generatie de boel aan het verpesten.” Bron:

<https://www.ad.nl/binnenland/experts-vrezen-overal-windmolens-ons-land-gaat-in-de-uitverkoop~a8590fbc/>. Werk als Vught niet aan mee aan het verpesten van de groene leefomgeving en aanblik.

25% van de hele oppervlakte van Nederland moet worden volgebouwd met zonneweiden en windparken om de RES doelen te halen. Zonneweiden met een oppervlakte zo groot als drie maal de Veluwe. De opbrengst van windturbines op land wordt overschat.

De plannen van de RES om over te schakelen voor energie opwekking op land houden in dat 25% van het hele oppervlakte van Nederland volgebouwd moet worden met zonneweiden en windparken. De RES plannen voor energieopwekking in een dichtbevolkt land als Nederland is onrealistisch en ruimtelijk niet haalbaar. Daar komt bij dat windturbines ook geen oplossing zijn voor Vught: het waait in dit deel van Brabant eenvoudigweg veel en veel te weinig.

De cijfers die u worden voorgerekend in de berekeningen van de RES zijn gebaseerd op windturbines op zee of windrijk open landschap zoals Flevoland. Daar komt bij dat de windturbines grotendeels stil zullen staan omdat zij de energie niet kunnen leveren aan het netwerk waar geen ruimte is voor de opvang van zo'n piek. <https://www.rug.nl/business-school/news-items/blog-investeerders-in-groene-energie-maken-veel-winst-door-subsidies>

Duitsland is ons voorland: daar heerst een grote 'regret' voor de keuze van windturbines. De technieken die de RES uitdraagt zij niet 'bewezen' maar 'achterhaald'.

In Duitsland waar enkele jaren geleden met veel enthousiasme windmolens werden aangelegd, lijkt het draagvlak bij omwonenden nu te verdampen. Tal van protesten, rechtszaken en nieuwe regels hebben de jaarlijkse uitrol van windenergie nu met 80% verlaagd ten opzichte van twee jaar geleden. Duizenden werknemers in de Duitse windenergiesector worden ontslagen. Interessant: Nederland streeft met 6 GW in 2020 al naar 20% meer windmolenvermogen per km² land (gemiddeld 180 MW/km²), dan waar Duitsland nu op vastloopt (150 MWkm²). Laten we leren van de ervaringen in Duitsland die hen een remmende voorsprong oplevert. Frankrijk wekt 70% van de energie schoon op via kerncentrales. België wekt 40% op met kerncentrales. Kernenergie komt als alternatief absoluut op de agenda. Het is achterhaald dat dit niet veilig zou zijn. (Bron: 'Klein Land, grote keuzes, 2020). Sinds 10 juni doet de Europese overheid biomassa in de ban. De discussie is aan het kantelen. De technieken die de RES uitdraagt zijn niet 'bewezen' maar 'achterhaald'.

Volg de zonneladder. Er zijn in Nederland tweemaal zoveel geschikte daken als nodig is voor de energieopwekking. De RES informeert u daar niet juist over.

Uit berekening blijkt dat de opgaaf van de RES voor Vught ook zonder windturbines haalbaar is. In opdracht van het Rijk is ook voor gemeente Vught exact uitgezocht welke daken geschikt zijn voor grootschalige opwekking zon-op-dak. Dat is veel meer dan de 40% die de RES u voorrekent. Daarbij is het geen realiteit maar een rekenkundige benadering dat het hier om besparing zou gaan en niet om opwekking. Uit nieuw onderzoek blijkt dat er 50% van alle energiebehoefte in Nederland kan worden opgewekt door zon-op-dak. Vught heeft wel degelijk meer potentie voor zon-op-dak dan u nu krijgt voorgerekend: <https://www2.deloitte.com/nl/nl/pages/data-analytics/articles/zonnepanelen.html> (met kaartje van Vught). Kies voor het voordeel van dit alternatief omdat het geen landschappelijke aantasting veroorzaakt.

Zet maximaal in op besparing, zon-op-dak en alternatieven zoals de inkoop van groene energie. Gedragsverandering is de sleutel, niet de energie-opwekking op land.

Ik verzoek u maximaal in te zetten op energiebesparing en maatregelen voor klimaatadaptatie die inwoners zelf kunnen nemen zoals groene energie inkopen, vergroenen van daken, onttregelen van tuinen, planten van bomen, isolatie, ledverlichting, groene mobiliteit zoals fietsen en zelf het goede voorbeeld te geven als gemeente. Voorbeeld welk gedrag *niet* te stimuleren zoals energievreters: Vandaag 11 juni 2021 in de media: Mensen willen massaal airco's, terwijl isoleren en groene daken het klimaat in huis veel beter en klimaatneutraal koelen. Bron:

<https://www.telegraaf.nl/financieel/988524307/nu-al-wachtlijsten-voor-installeren-airco-s>. Voorbeeld welk gedrag *wel* te stimuleren: Duurzaam gedrag zoals het gebruik van de nieuwe fietssnelweg van Den Bosch naar Eindhoven, via Vught. <https://www.bd.nl/den-bosch-vught/gloednieuwe-fietsenstalling-achter-station-den-bosch-betaald-uit-pot-voor-snelweg-a2~a90b97d1/>.

Daarbij overwegende dat:

- Het plaatsen van windturbines grote, negatieve, gevolgen zal hebben voor het onvervangbare landschap in de Gemeente Vught en buurgemeenten in de omgeving;
- Er grote twijfels bestaan over de technische en financiële haalbaarheid zonder subsidiëring van windturbines;
- Er geen draagvlak is voor windturbines. De protesten nemen hand over hand toe. Dit is een trend in heel Nederland. Hierdoor ontstaat er ook een weerstand tegen verduurzaming terwijl we vooruitgang en alternatieven die wel het klimaat beschermen zo hard nodig hebben;
- Er goede alternatieven zijn zoals groene energie-import, grootschalig zon op dak en energiebesparing.

Verzoek ik de gemeenteraad van Vught:

- De handreikingen die RES 1.0 een aantal voorstelt en toegevoegd heeft als bijlagen: 5, 5a, 5b en 6.; integraal onderdeel uit te laten maken van het beleid van gemeente Vught;
- Voorlopig te kiezen om in te zetten op alternatieven voor windenergie die financieel haalbaarder zijn en waar wel draagvlak voor kan worden bereikt zoals besparingen, energie-import (collectieve energie inkoop van duurzame leveranciers) en grootschalige opwekking zon-op-dak;
- Maximaal in te zetten op energiebesparing en maatregelen voor klimaatadaptatie die inwoners zelf kunnen nemen zoals het groene energie inkopen, vergroenen van daken, onttregelen van tuinen, planten bomen, isolatie, ledverlichting, groene mobiliteit fietsen en zelf het goede voorbeeld te geven als gemeente;
- De betrokken wethouder te verzoeken een plan uit te werken waarbij de natuurwaarde van het gebied wordt versterkt in plaats van aangetast, zoals het planten van bomen en andere ontwikkelprojecten waarbij de biodiversiteit van het buitengebied van Vught wordt gestimuleerd.

Servia van de Laak
Esscheweg 80
5271 NA Sint-Michielsgestel
(06) 53833630
servia@theederheyde.nl

Tilburg, 12 mei 2021

Aan: Gemeenteraad en B&W van gemeenten in Noordoost-Brabant
Kopie verstuurd aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten

Kenmerk: EN 03.10-1919-sl
Betreft: reactie op RES 1.0 Noordoost-Brabant

Geachte Gemeenteraad en geacht College,

De conceptversie Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 van Noordoost-Brabant is gereed en als Gemeenteraad en College wordt u gevraagd om al dan niet in te stemmen met de RES 1.0.

De opwarming van de aarde is een urgent probleem en de CO₂ uitstoot moet de komende jaren fors omlaag. De energietransitie van fossiele naar hernieuwbare elektriciteit en warmte moet dan ook voortvarend worden opgepakt, tegelijk met forse energiebesparing. Door het Klimaatakkoord en de RES staan deze onderwerpen letterlijk en figuurlijk bij uw gemeente op de agenda.

Als natuur- en milieuorganisaties zijn wij voorstander van een versnelde energietransitie. Om van een echt *groene en duurzame energietransitie* te kunnen spreken, moeten natuur-, landschaps- en milieubelangen volwaardig worden meegenomen. Als natuur- en milieuorganisaties zijn we via de BMF vertegenwoordigd in de bestuurlijke klankbordgroep van de RES NOB en hebben we in voorbereiding aan de Concept RES deelgenomen aan werkateliers en werkgroepen.

Met deze brief geven Brabants Landschap, Vereniging Natuurmonumenten en de Brabantse Milieufederatie u graag de volgende punten mee voor de beoordeling van de RES 1.0 en de uitvoeringsperiode erna.

Doelen van de RES zijn in Noordoost Brabant niet bereikt....

Om maar direct met de deur in huis te vallen: de RES Noordoost-Brabant is als proces feitelijk mislukt. Daarbij heeft het niet ontbroken aan kennis, expertise, inzet en toewijding van ambtelijke werkgroepen, maatschappelijke stakeholders en andere inhoudelijk betrokkenen. De RES is in onze ogen mislukt doordat het niet is gelukt om regionaal bindende afspraken te maken over de zoekgebieden/locaties voor opwekking van wind- en zonne-energie. Dat laatste is cruciaal voor de natuur en het landschap in de regio Noordoost-Brabant.

In het Klimaatakkoord staat het duidelijk omschreven (pagina 24): 'De Regionale Energiestrategieën (RES) omvatten regionale afspraken over elektriciteit, (groen) gas en warmte'. Echter, de RES Noordoost-Brabant zet in op 'lokale autonomie' in plaats van 'regionale afspraken'. De enige afspraak waar u met deze RES 1.0 mee instemt is een aandeel in de totale opwekking van hernieuwbare energie in 2030, die weer is afgeleid van individuele gemeentelijke ambities. Kortom, de wrange constatering is dat het niet uitmaakt of u voor of tegen deze RES 1.0 stemt. Hoogstens stemt u in met goede bedoelingen en intenties.

...maar als gemeenteraad kunt u nu wél het verschil maken

De RES Noordoost-Brabant bevat in de bijlagen enkele zeer bruikbare handreikingen. In de RES 1.0 hebben deze handreikingen een vrijblijvend karakter. Echter, als u als gemeenteraad

besluit om deze handreikingen daadwerkelijk te gebruiken, dan kunt u alsnog de noodzakelijke stappen zetten naar de oplossing van een urgent klimaatprobleem, waarbij transparantie en duidelijkheid in beleid de juiste voorwaarden scheppen voor maatschappelijke participatie en acceptatie. Hiermee kunnen de doelen van de Regionale Energie Strategie, zoals verwoord in het Klimaatakkoord, alsnog bereikt worden.

Naar onze overtuiging kunt u als gemeenteraad de volgende 10 stappen zetten die de energietransitie vooruit helpen, met een transparant en maatschappelijk gedragen beleid. We lichten de stappen hieronder nader toe.

1. Neem de handreikingen 'Overwegingskader' en 'Participatie 50% lokaal eigendom' op in lokaal beleid

Ondanks het gebrek aan regionale afspraken in deze RES 1.0 zijn de inhoudelijk doordachte '[Handreiking Overwegingskader](#)' (bijlage 4 RES 1.0) en '[Handreiking Participatie 50% lokaal eigendom](#)' (bijlage 5) zeer geschikt om als *beleidsdocument* door uw raad vast te stellen. Hiermee biedt u zowel de eigen inwoners als initiatiefnemers/ontwikkelaars vooraf inzicht en duidelijkheid over de criteria van locatiekeuzes voor grootschalige energieopwekking.

U kunt dit doen door hiertoe een amendement of motie in te dienen waarbij u beide handreikingen als beleidsdocumenten voor uw eigen gemeente vaststelt, dan wel door de handreikingen integraal op te nemen in uw eigen (actualisatie van) beleid over grootschalige energieopwekking. Door dit te doen, borgt u in ieder geval:

- a) Toepassing van de zonne- en windladder
- b) Criteria voor landschappelijke inrichting en gebiedsontwikkeling
- c) Beoordeling van maatschappelijke kosten en baten
- d) Mogelijkheden voor koppelkansen met andere opgaven
- e) Beoordeling van maatschappelijke acceptatie
- f) Vormgeving van 50% lokaal eigendom
- g) Aandacht voor energie-armoede

2. Borg de landschappelijke kwaliteit met de Handreiking Afwegingskader landschap

Veel inwoners maken zich zorgen om de gevolgen van grootschalige energieopwekking in het Brabantse landschap. Tijdens de totstandkoming van de RES 1.0 is een zeer gedegen '[Handreiking Afwegingskader landschap](#)' geschreven. Deze is bijgevoegd als Bijlage 4a bij de RES 1.0. We pleiten ervoor om deze handreiking (nu nog vrijblijvend als handreiking opgenomen) op te nemen als *beleidsdocument* en dit als zodanig door uw raad vast te stellen.

U kunt dit doen door hiertoe een amendement of motie in te dienen waarbij u deze handreiking als beleidsdocument voor uw eigen gemeente vaststelt, dan wel door de handreiking integraal op te nemen in uw eigen (actualisatie van) beleid over grootschalige energieopwekking. Door dit te doen borgt u in ieder geval:

- a) Leidende principes voor zon- en windprojecten
- b) Verbinding met andere gebiedsopgaven
- c) Ontwerpprincipes voor landschappelijke inpassing
- d) Gedegen uitgangspunten voor ruimtelijke kwaliteit

3. Vraag om een openbare en transparante toetsing van het Overwegingskader bij lokale zoekgebieden

Náást bovenstaande punten 1 en 2 roepen wij u ook op om het voor zoeklocaties ingevulde Overwegingskader *openbaar te delen* met en door uw gemeenteraad, zodat aan inwoners transparant wordt verantwoord hoe de belangen voor een locatie van grootschalige hernieuwbare opwekking zijn afgewogen. Tevens vragen wij u om het College van B&W op te dragen om altijd een advies te vragen aan de RES Stuurgroep én aan de bestuurlijke klankbordgroep (dat laatste is nu een optie), en om de adviezen van deze twee overlegorganen ook *openbaar te delen* met uw raad bij besluitvorming. Ook deze openbare en transparante toetsing kunt u opnemen in een amendement of motie bij de RES 1.0, dan wel integraal opnemen in uw eigen gemeentelijke beleid over grootschalige energieopwekking.

Met een openbare en transparante toetsing van het Overwegingskader kunt u het goede gesprek met inwoners en maatschappelijk betrokken organisaties voeren over locaties van grootschalige energieopwekking, zorgt u voor lokale democratie en participatie en draagt u bij aan meer maatschappelijk draagvlak voor de energietransitie.

4. Hogere ambitie op besparen

De ambitie in de RES 1.0 op energiebesparing van 11% in 2030 ten opzichte van 2019 is gelijk aan de *autonome* ontwikkeling die wordt voorspeld in de Klimaat en Energieverkenning 2020. Dat is de besparing bij het huidige ingezette beleid, dus *zonder nieuw beleid* door de RES-en. In essentie betekent dit dat deze RES 1.0 geen extra inspanning levert om energie te besparen, terwijl de maatschappelijke consensus om energie te besparen zeer hoog is. Deze RES blijft ver achter bij de andere Brabantse RES-en, zoals die van Hart van Brabant (met 20% energiebesparing in 2030). Volgens Urgenda is in 2030 zelfs een besparing mogelijk van 40-50%. We roepen u om ambitieus te zijn.

5. Start vandaag nog met het verduurzamen van woningen

De warmteparagraaf van de RES 1.0 gaat met name over regionale beschikbare warmtebronnen (die er niet zijn). Voor uw gemeentelijke 'Transitievisie Warmte' die eind dit jaar gereed moet zijn, vragen wij om vooral aandacht te hebben voor participatie en het verduurzamen van woningen. Met isoleren kunt u vandaag al beginnen. Wacht daar niet mee tot de eerste proefwijk die van het aardgas af moet.

6. Zet sterk in op zon-op-dak

De RES 1.0 zet met 0,4 TWh voor zon-op-grote-daken in op 25% van de totale elektriciteitsopgave van 1,6 TWh. Andere Brabantse RES-en streven naar minimaal 35% van de totale opgave. Ook hierin is deze RES 1.0 weinig ambitieus te noemen. Dus pleit voor een daadkrachtige aanpak van zon-op-dak en zon-op-gevels, zodat de druk op het buitengebied beperkt blijft.

7. Bescherm het Natuurnetwerk Brabant en ongerepte natuurpanorama's

De biodiversiteit staat in Brabant onder druk, terwijl we soortenrijkdom hard nodig hebben voor onze gezondheid, welzijn, voedselproductie en natuurbeleving. Het Natuurnetwerk Brabant (NNB) beschermt kwetsbare natuur, heeft een hoge landschappelijke waarde en biedt ruimte voor ontspanning en recreatie. Windturbines vormen een bedreiging voor vogels en vleermuizen die juist in én rondom het NNB hun leefgebied vinden. In de RES 1.0 zien we meerdere zoekgebieden die dichtbij of rondom omsloten zijn door het NNB (onder andere Wijbosch Broek, Rooise Heide, Bossche Broek).

Ter bescherming van de aanwezige waarden zien we geen ruimte voor zon- en windprojecten binnen het NNB en pleiten we voor een minimale afstand van 500 meter tussen windturbines en de grenzen van het NNB. Voor weidevogelgebieden vragen we een minimale afstand van 1.200 meter tot windturbines, zoals in de Lithse polder. Dit gebied is daarnaast zeer belangrijk vanwege eendenkooien en wintergasten.

Windturbines hebben een onmiskenbare impact op het landschap en als natuur- en milieuorganisaties realiseren we ons dat een energielandschap er anders uitziet. Echter, op een aantal plaatsen is de landschapsbeleving zo waardevol, dat deze behouden moet blijven. Voor Noordoost-Brabant zijn dat: de Maashorst, de Maasheggen, het Maasdal, Het Groene Woud en de Loonse en Drunense Duinen. De veelal ongestoorde horizon is een belangrijke kwaliteit van deze grotere natuurgebieden en hoge windturbines dienen op grote afstand te blijven (wij denken aan vijf kilometer).

8. Neem als gemeente de regie en voorkom een confetti van zon- en windparken

Op basis van de in de RES 1.0 bepaalde zoekgebieden gaat u op lokaal niveau bezig met nadere invulling hiervan. We pleiten ervoor dat u binnen uw gemeente hierin de regie neemt vanuit een *gedegen gebiedsvisie* en de [Handreiking Afwegingskader landschap](#), en dat u de invulling niet laat bepalen door de toevallige afspraken tussen projectontwikkelaars en grondeigenaren. De regie overlaten aan de markt leidt tot een confetti van zon- en windparken die het mooie Brabantse landschap voor vele jaren kunnen aantasten. Wanneer u als College en Gemeenteraad de plaatsen aanwijst waar zon en wind lokaal gewenst zijn én waar niet, met in achtneming van landschaps- en natuurwaarden, blijft u *in control* en kunt u invulling geven aan een democratisch en participatief besluitvormingsproces, en kunt u borgen dat projecten natuurpositief worden uitgevoerd.

9. Betrek kennis van lokale natuur- en milieuorganisaties

In lijn met punt 8 roepen wij u op om vooral gebruik te maken van de kennis en kunde van lokale natuur- en milieuorganisaties. Zij kennen de landschappelijke en ecologische waarden van een gebied als geen ander. Dat stelt u in staat om de juiste keuzes te maken voor geschikte locaties voor zon- en windprojecten in uw gemeente, dan wel om de juiste randvoorwaarden te stellen. Natuurlijk zijn wij als natuur- en milieuorganisaties graag bereid om met u in gesprek te gaan.

10. Ga voor natuurpositieve, landschapsinclusieve en multifunctionele energieprojecten

We zijn van mening dat de energietransitie en natuurontwikkeling/biodiversiteit elkaar kunnen versterken, mits de goede locaties worden gekozen en de inrichting van het gebied op de juiste manier plaatsvindt. We adviseren om altijd een gedegen landschapsontwerp uit te voeren in unieke cultuurhistorische landschappen. De ecologische invulling gaat verder dan het inzaaien van kruidenrijk grasmengsel voor bijen en vlinders, en het laten grazen van schapen tussen zonnepanelen. Door een uitgekiend ontwerp dat afgestemd is op de natuur-, cultuurhistorische-, landschappelijke- en recreatieve waarden kan een energiepark een gebied verrijken en versterken. Graag delen we met u onze inzichten en goede voorbeelden over wat mogelijk is, zoals bij Energietuinen (www.energietuinen.nl).

We hopen dat we met deze brief een constructieve bijdrage leveren aan uw beoordeling van de RES 1.0 van Noordoost-Brabant en u suggesties hebben gegeven voor verdere uitwerking naar gemeentelijk beleid en uitvoering.

We hebben ook een publieksvriendelijke [online infographic](#) gemaakt met een rapportcijfer voor de concept RES 1.0 van de regio Noordoost Brabant ¹.

Voor inhoudelijke vragen kunt u contact opnemen met Sandor Löwik, beleidsadviseur Energie van de Brabantse Milieufederatie: sandor.lowik@brabantsemilieufederatie.nl of op telefoonnummer 06-15350211.

Met vriendelijke groeten,

mede namens Brabants Landschap en Natuurmonumenten

Femke Dingemans,
directeur Brabantse Milieufederatie

¹ Link naar infographic: <https://www.brabantsemilieufederatie.nl/nieuws/infographic-res-noordoost-brabant-haalt-doelen-niet/>